

RHEOLAU CYFFREDINOL EISTEDDFOD YR URDD

Mae'r rheolau isod yn berthnasol i bob Eisteddfod – Cylch, Sir/Rhanbarth a'r Genedlaethol.

1. Polisi iaith

Diben yr Eisteddfod yw hyrwyddo'r diwylliant Cymreig a diogelu'r iaith Gymraeg. Cymraeg yw iaith yr Eisteddfod.

Rhaid i'r cyfansoddiadau a'r cystadlu fod yn Gymraeg ac eithrio lle nodir yn wahanol dan unrhyw gystadleuaeth neilltuol.

i) Lle nad oes galw am wybodaeth o'r iaith Gymraeg mae'r cystadlaethau'n agored i unrhyw aelod o'r Urdd a anwyd yng Nghymru, neu y ganwyd un o'i rhieni yng Nghymru, neu unrhyw berson sy'n byw yng Nghymru yn union cyn yr Wyl, neu unrhyw berson sy'n siarad neu'n ysgrifennu Cymraeg. Rhaid i unrhyw eiriau a osodir fod yn yr iaith Gymraeg.

ii) Llefaru/Cân Actol/Cyflwyniad Dramatig/Theatr

Eithriad gogyfer â phwyslais penodol fydd y defnydd o iaith arall. **Ni chaniateir gorddefnydd o iaith arall.**

iii) Dawnsio Hip-Hop/Stryd/Disgo/Creadigol

Caniateir defnyddio unrhyw gerddoriaeth offerynnol, **neu** yn yr iaith Gymraeg.

2. Dim ond aelodau llawn o Urdd Gobaith Cymru a ganiateir i gystadlu mewn Eisteddfod Gylch, Eisteddfod Sir/Rhanbarth ac yn yr Eisteddfod Genedlaethol. Ni ystyrir neb yn aelod llawn oni bai iddo dalu ei dâl cofrestru a derbyn Cerdyn a Rhif Aelodaeth am y flwyddyn 2017/18. Rhaid cofrestru mewn da bryd. Nid oes modd cofrestru i gystadlu heb fod yn aelod o'r Urdd. Gellir ymaelodi trwy ein gwefan urdd.cymru/aelodaeth.

3. Mae hawl gan bob aelod o'r Urdd gofrestru er mwyn cystadlu yn yr Eisteddfod Gylch. Nid oes unrhyw gyfyngu ar yr hawl i gystadlu. Mae'r Urdd yn caniatáu i ysgolion, os ydynt yn dymuno, i barhau i gynnal eisteddfod ysgol ac i anfon cynrychiolwyr i'r Eisteddfod Gylch ond ein bod hefyd yn caniatáu i bob aelod o'r Urdd gystadlu yn yr Eisteddfod Gylch os dyna yw dymuniad yr aelod neu'r rhiant. Gellir cofrestru cystadleuwyr ar-lein naill ai drwy ysgrifennydd y gangen neu eich hunain ar wefan yr Urdd urdd.cymru/eisteddfod. Rydym yn annog arweinyddion, athrawon a rhieni i sicrhau bod pawb sydd yn mynychu'r Eisteddfod Gylch yn medru perfformio'r darn/dasg o dan sylw.

4. Rhaid i gystadleuwyr ddysgu'r dasg yn gyfan a bod yn barod i berfformio'r hyn a ofynnir gan y Beirniad mewn rhagbrawf neu ar y llwyfan. Rhaid iddynt dderbyn yr argraffiad a'r cyweirnod a geir yn y darn swyddogol a nodir yn y Rhestr Testunau. Ni chaniateir defnyddio argraffiad gwahanol na newid cyweirnod, ac eithrio lle nodwyd hynny yn y Rhestr testunau.

5. Ni chaniateir i neb ddefnyddio copïau o eiriau a/neu gerddoriaeth mewn unrhyw fodd, ac eithrio yn yr adran offerynnol.

6. Rhaid i bob cystadleuydd ymddangos ar lwyfan yr Eisteddfod Sir/Rhanbarth ym mhob achos oni nodir yn wahanol. Ni chaniateir i unigolyn na pharti na chôr gystadlu yn rhagbrofion yr Eisteddfod Genedlaethol onid anfonir ef yno yn swyddogol o un o Eisteddfodau Sir/Rhanbarth yr Urdd.

7. Rhaid i bob cystadleuydd berfformio/defnyddio'r un darn/au o waith ar hyd y daith o'r Eisteddfod Gylch i'r Eisteddfod Genedlaethol a rhaid cadw at yr un cystadleuwyr trwy gydol y daith i'r Genedlaethol. Nid oes hawl newid cystadleuwyr rhwng y Cylch, y Sir/Rhanbarth a'r Genedlaethol. Anogir pawb mewn cystadlaethau torfol (sef 5 cystadleuydd a throsodd) i restru eilyddion er mwyn osgoi unrhyw anawsterau a all godi.

8. Buddugol cyntaf pob cystadleuaeth sydd â'r hawl cyntaf i gynrychioli'r Sir/Rhanbarth yn yr Eisteddfod Genedlaethol. Os metha ef, gall Adran yr Eisteddfod (a'r Adran yn unig) wahodd yr ail fuddugol yn yr Eisteddfod Sir/Rhanbarth gymryd ei le. Yn achlysurol gall yr Eisteddfod wahodd yr ail yn ogystal â'r cyntaf i ddod i gynrychioli'r Sir/Rhanbarth yn yr Eisteddfod Genedlaethol. Hysbysir y cystadleuwyr perthnasol yn fuan wedi'r Eisteddfod Sir/Rhanbarth olaf gael ei llwyfannu. Yn y Rhanbarth lle cynhelir yr Eisteddfod bydd y cyntaf a'r ail yn cynrychioli'r Sir/Rhanbarth.

9. Ni dderbynnir cydradd fuddugol o Eisteddfodau'r Sir/Rhanbarth. Trefned pob Pwyllgor Sir/Rhanbarth gyda'r Beirniad na osodir neb yn gydradd fuddugol am y safle cyntaf, ail na thrydydd yn yr Eisteddfod Sir/Rhanbarth. Os

anfonir enwau cystadleuwyr cydradd fuddugol i'r Eisteddfod Genedlaethol, ni dderbynnir yr un ohonynt. Yn yr un modd, nid oes modd rhannu gwobrau yng nghystadlaethau Cyfansoddi a Chreu yr Eisteddfod.

10. Rhaid i ymgeiswyr ar bob cystadleuaeth fod o fewn yr oed priodol ar y dydd olaf o Awst 2018, sef ar 31 Awst wedi'r Eisteddfod. Pan sonnir er enghraifft, am gystadleuaeth '14-25 oed' rhaid i ymgeiswyr fod wedi cael eu pen-blwydd yn 14 oed, ond heb gael eu pen-blwydd yn 25 oed. Apelir am gydweithrediad ar ran y cystadleuwyr, arweinyddion canghennau, a swyddogion pwyllgorau Cylch a Sir/Rhanbarth. Gofynnir am ddyddiad geni pob cystadleuydd cyn yr Eisteddfod Genedlaethol. Os cyfyd amheuaeth ynglyn ag oedran unrhyw gystadleuydd, bydd gan Drefnwyr yr Eisteddfod hawl i ofyn am weld Tystysgrif Geni yr ymgeisydd dan sylw, ac i ddiarddel o'r gystadleuaeth unrhyw un sy'n torri'r rheol bwysig hon.

11. Bydd dyfarniad y Beirniaid yn derfynol ym mhob achos oddi fewn i reolau a chanllawiau'r Wyl. Dylid cyflwyno unrhyw apêl/ protest i sylw Trefnydd yr Eisteddfod neu Swyddogion yr Urdd yn achos Cylch neu Sir/Rhanbarth yn ysgrifenedig o fewn awr ar ôl dyfarniad unrhyw gystadleuaeth, ond gellir trafod y mater ar lafar yn ogystal. Gweler hefyd rheol 16. (ix). Prif feirniad pob cystadleuaeth yw'r un a enwir yn gyntaf yn y Rhaglen.

12. Rheol Amser Penodol – Mewn cystadlaethau lle nodir amser penodol rhaid cadw oddi fewn i'r amser â osodwyd. Nid yw'n dderbyniol cynllunio'n fwrriadol i berfformio darn dros yr amser penodedig. Ni fydd yr Eisteddfod yn diarddel cystadleuwyr sydd wedi mynd dros amser. Fe'u cosbir os ydynt dros amser o 15 eiliad, ond mae modd i feirniaid ystyried y ffaith bod cystadleuydd dros yr amser penodedig hyd yn oed os ydynt llai na 15 eiliad drosodd.

13. Bydd beirniadaeth fer ysgrifenedig ar gael i bob cystadleuydd ar ôl i'r gystadleuaeth ymddangos ar y llwyfan. Ni ellir addo beirniadaeth ysgrifenedig i gystadleuwyr ar waith cyfansoddi. Cyhoeddir rhestr o'r buddugwyr a chyfrol o gyfansoddiadau llenyddol buddugol a threfnir arddangosfa o fuddugwyr yn yr Adran Gelf, Dylunio a Thechnoleg.

14. Cyfrifoldeb Pwyllgor Sir/Rhanbarth yw gweinyddiad ei Eisteddfod Sir/Rhanbarth. Yn yr un modd, dirprwyir y cyfrifoldeb am weinyddu'r Eisteddfodau Cylch i'r Pwyllgorau Cylch. **Mae rheolau cystadlu'r Eisteddfod Genedlaethol yn berthnasol i holl Eisteddfodau'r Urdd. Rhaid eu gweithredu yn yr Eisteddfodau Cylch a Sir/Rhanbarth. Mewn anghydfod, rhaid i'r Swyddogion Cylch a Sir/Rhanbarth ymgynghori ag Adran yr Eisteddfod, cyn gwneud penderfyniad.**

15. Cynhelir Eisteddfod Rhanbarth ar gyfer cystadleuwyr o'r tu allan i Gymru ar **10 Mawrth 2018**. Rhaid i bob cystadleuydd o'r tu allan i Gymru gofrestru ar lein **erbyn 16 Chwefror 2018**.

16. (i) Caniateir i unrhyw aelod o'r Urdd gystadlu yn y rhanbarth lle mae ei gartref neu lle mae'n derbyn ei addysg llawn amser, neu mewn cangen lle mae'n cael ei hyfforddi ar gyfer y gystadleuaeth dorfol o dan sylw. Ni all aelod nad yw mewn addysg llawn amser ac sydd wedi gadael ei 'gartref', gysylltu ei hun gyda'r ardal honno fel unigolyn oni bai ei fod wedi ymgartrefu o'r newydd yn yr ardal o dan sylw.

(ii) Rhaid i bob aelod gystadlu mewn cystadlaethau unigol yn yr un gangen, naill ai lle mae ei gartref neu lle mae'n derbyn ei addysg llawn amser yn unig. Ni fydd modd cystadlu mewn mwy nac un cylch na mwy nac un rhanbarth ar gystadlaethau unigol.

(iii) Rhaid i bob aelod gystadlu mewn deuawd, triawd neu bedwarawd naill ai lle mae ei gartref neu lle mae'n derbyn ei addysg llawn amser yn unig.

(iv) Mae modd cystadlu fel unigolion yn enw un gangen ac mewn deuawd, triawd, pedwarawd yn enw cangen arall, ond rhaid bod y naill neu'r llall lle mae ei gartref neu lle mae'n derbyn ei addysg llawn amser.

(v) Fe all ddigwydd bod cystadleuydd yn perthyn i fwy nag un gangen – Adran Ysgol ac Aelwyd er enghraifft. Caniateir i'r aelod hwnnw gystadlu dros y

naill gangen neu'r llall ar wahanol gystadlaethau. Fodd bynnag, rhaid dewis cystadlu fel unigolyn yn y naill gangen neu'r llall, ond mewn cystadlaethau torfol gall gysylltu ei hun ym mhob achos â'r gangen a'i hyfforddodd yn y gwaith.

(vi) Ni ddylai unrhyw aelod gysylltu ei hun gyda changen sydd gryn bellter o'i gartref heb reswm digonol a synhwyrol.

(vii) Ni chaniateir i unrhyw un ymgeisio dros fwy nag un gangen yn yr un gystadleuaeth, na pherthyn i fwy nag un ddeuawd, parti, côr, ac ati yn yr un gystadleuaeth. Ni chaniateir i'r un person chwarae mwy nag un offeryn yn yr un gystadleuaeth offerynnol.

(viii) Unwaith yn unig y gellir cystadlu ym mhob cystadleuaeth Celf a Chrefft ond caniateir aelodau gystadlu mwy nac unwaith mewn cystadlaethau cyfansoddi/gwaith cartref adrannau eraill.

(ix) Bydd penderfyniad Cadeirydd Bwrdd yr Eisteddfod a'r Celfyddydau a Chadeirydd yr Urdd yn derfynol ar faterion cystadleuol holl Eisteddfodau Urdd Gobaith Cymru. Bydd hawl gan Gadeirydd Bwrdd yr Eisteddfod i wahodd unigolion ac arbenigwyr i gyfrannu at y broses apêl, yn ôl y galw.

17. Ni chaniateir i neb gystadlu fel 'aelod unigol' os oes cangen Yr Urdd sydd yn agored iddo yn ei ysgol neu o fewn 10 milltir i'w gartref. **RHAID** iddo gystadlu yn enw'r gangen honno ym mhob achos oni bai fod y gangen agosaf sydd oddi fewn i 10 milltir i'w gartref mewn rhanbarth arall. Mewn achos o'r fath, caniateir i'r aelod gystadlu fel 'aelod unigol' yn ei rhanbarth 'gartref'.

18. Oni bai fod yr ymgeisydd yn ymateb yn ddi-oed pan y gelwir amdano mewn rhagbrawf neu oddi ar lwyfan yr Eisteddfod, yna bydd yn colli'r hawl i gystadlu.

19. Rhaid i unawdwyr a deuawdwyr lleisiol dderbyn gwasanaeth Cyfeilyddion Swyddogol yr Eisteddfod yn y rhagbrofion ac ar y llwyfan. Nid yw hyn yn cynnwys unawdwyr offerynnol, yr Unawd 19-25 oed na'r Unawd allan o Sioe Gerdd.

20. Bydd yr Urdd yn darparu set o ddrymiau ar gyfer rhagbrofion a llwyfan yr Eisteddfod Genedlaethol yn unig. Ni chaniateir defnyddio drymiau eich hunain. Ni fydd y ddarpariaeth yma ar gael yn yr Eisteddfodau Cylch/Sir/Rhanbarth. Rhaid defnyddio drymiau eich hunain yno.

21. Os ceir teilyngdod, ceisir llwyfannu tri ymgeisydd ar bob cystadleuaeth, eithr gall y nifer amrywio yn ôl safon, ystyriaethau amser, ac ati.

22. Mae'n ddealliedig nad yw'r beirniaid i hyfforddi na chyfarwyddo unrhyw gystadleuydd yn yr adran o waith yr Eisteddfod y maent yn beirniadu ynddi rhwng 1 Medi a'r Eisteddfod. Ni ddylai Pwyllgorau Cylch a Sir/Rhanbarth wahodd beirniaid yr Eisteddfod Genedlaethol i feirniadu yn eu heisteddfodau hwy yn yr un adran o waith yr Eisteddfod y byddant yn beirniadu ynddi yn yr Eisteddfod Genedlaethol. Eithriad i'r rheol yw pan fo argyfwng yn codi a beirniaid yn tynnu yn ôl. Cedwir yr hawl gan y Cyfarwyddwr i dynnu beirniaid i mewn ar y funud olaf er mwyn gallu cyflawni y dasg yn yr Eisteddfodau, Cylch, Sir/Rhanbarth a'r Genedlaethol.

23. Bydd gan yr Urdd, hawl i gwtogi unrhyw Eisteddfod neu ei gohirio neu i ddiddymu os bernir hynny'n angenrheidiol oherwydd amgylchiadau arbennig. Bydd yr Urdd yn gwneud pob ymdrech i sicrhau y bydd holl drefniadau'r Wyl yn effeithiol ond ni ellir dal yr Urdd yn gyfrifol am unrhyw golled neu ddamwain a all ddigwydd yn ystod yr Eisteddfod. Mae'r un yn wir am bob Eisteddfod Gylch a Sir/Rhanbarth.

24. HAWLFRAINT – Mae'n anghyfreithlon gwneud copïau ychwanegol eich hun o gerddoriaeth, barddoniaeth neu unrhyw waith sydd wedi'i gyhoeddi. Am ragor o wybodaeth parthed hawlfraint a chlirio darnau Hunan Ddewisiad ewch i wefan **urdd.cymru/eisteddfod** a dewis Rheolau Cystadlu ble bydd dolen yn eich arwain at Gymorth Hawlfraint. Gweler hefyd fanylion pellach ar dudalen 21.

Cyfrifoldeb y cystadleuydd ydyw i sicrhau pob caniatâd priodol ar gyfer cynnwys unrhyw ddarnau hunan-ddewisiad o fewn y perfformiad (hynny yw, pob gwaith hawlfraint a ddefnyddir o fewn perfformiad nad ydyw wedi ei gynnwys ar y Rhestr Testunau). Lle defnyddir darn hawlfraint o fewn

perfformiad a gyfansoddwyd yn wreiddiol (e.e. Cyflwyniad Digri/Cân Actol ayyb), cyfrifoldeb y cystadleuydd ydyw i sicrhau pob caniatâd priodol ar gyfer y defnydd o'r fath ddarn gwreiddiol o fewn y perfformiad. Rhaid i'r fath ganiatâd alluogi i'r Urdd, S4C ac/neu unrhyw drydydd parti wneud y perfformiad ar gael yn ddigifyngiad, yn fyd-eang, yn ddi-freindal drwy bob cyfrwng neu ddull dosbarthu (sy'n bodoli nawr neu a ddatblygir yn y dyfodol).

25. Wrth gyfri'r nifer o ddisgyblion mewn cangen ysgol ar gyfer cystadlu dylid eu cyfrif o ddosbarth derbyn hyd at Blwyddyn 6 ar 31 Ionawr.

26. Mae'r Urdd yn cadw'r hawl i beidio â llwyfannu pob cystadleuaeth ar brif lwyfan yr Eisteddfod Genedlaethol.

27. Deil yr Urdd yr hawl i drefnu darlledu, teledu neu recordio unrhyw ran o weithgareddau'r Eisteddfod heb ymgynghori ymlaen llaw â'r ymgeiswyr, cyfeilyddion, beirniaid na'r holl eisteddfodwyr a gwirfoddolwyr ym mhob Eisteddfod Gylch/Sir/Rhanbarth a'r Genedlaethol. Wrth dderbyn/prynu tocyn i fynychu'r Maes neu Eisteddfod Gylch/Sir/Rhanbarth, rydych yn cydnabod bod posibilrwydd bydd eich delwedd yn cael ei recordio, ei darlledu, ei defnyddio ac ymddangos ar blatfformau gwahanol. Eiddo'r Urdd fydd unrhyw gydnabyddiaeth a geir am hynny, ac i'r perwyl hynny mae'r ymgeiswyr yn cytuno i ildio yn ddigifynewid yr holl 'hawliau moesol' fel y'u gelwir (gan gynnwys ond heb gyfyngiad unrhyw hawliau o dan Adran 77 ac 80 y Ddeddf Cynlluniau, Hawlfraint a Phatentau 1988) neu unrhyw ddeddfau tebyg o awdurdodaeth.

28. Wrth gofrestru ar lein i gystadlu mae pob cystadleuydd, hyfforddwr, rhiant a chefnogwr yn ymrwymo i gydymffurfio gydag holl reolau cystadlu, amodau cyffredinol a chôd ymddygiad yr Urdd.

29. Bydd gan yr Urdd hawl i gyhoeddi pob un neu rai o'r cyfansoddiadau cerddorol a llenyddol a ddyfernir yn fuddugol ac i'w defnyddio at ddibenion yr Urdd yn y dyfodol, a hynny heb geisio caniatâd pellach yr awduron na thalu unrhyw freindal neu daliad arall.

30. Mae system gofrestru cystadleuwyr ar-lein ar gyfer holl ranbarthau Cymru. Anogir pawb i ymaelodi aelodau yn gynnar yn nhymor yr Hydref a chofrestru cystadleuwyr ar gyfer yr Eisteddfod Gylch mewn da bryd. Mae gan bob Sir/Rhanbarth ddyddiad cau pendant ac yna cyfnod o wirio'r wybodaeth. Ar ôl i'r cyfnod gwirio ddod i ben bydd y system yn cau ac ni fydd modd ychwanegu cystadleuwyr nac addasu gwybodaeth oni bai y telir ffi gweinyddol. Am ddyddiadau cau pob Sir/Rhanbarth ac am fwy o fanylion ewch i'n gwefan urdd.cymru/fyrdal Mae modd i rieni wirio cystadlaethau eu plant ar-lein gan dynnu sylw'r gangen/ysgol/Urdd o unrhyw broblem.

31. Wrth gyflwyno ffurflen gofrestru mae rhieni/gwarchodwyr/arweinyddion canghennau/athrawon/hyfforddwyr, yn cydnabod bod holl Eisteddfodau'r Urdd – Cylch, Rhanbarth/Sir a'r Genedlaethol – yn ddigwyddiadau cyhoeddus ac fe fydd aelodau yn ymddangos ar lwyfan cyhoeddus o flaen y cyhoedd sydd yn mynychu'r digwyddiadau. Cyhoeddir enwau cystadleuwyr ac enwau canghennau/ysgolion oddi ar lwyfan yr Eisteddfodau ac mewn rhagbrofion. Cyhoeddir enwau cystadleuwyr ac enwau canghennau/ysgolion mewn dogfennau gweinyddol mewnol yr Urdd. Yn Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd, rhennir enwau'r cystadleuwyr ac enwau'r canghennau gyda'r wasg gan gynnwys cwmnïau teledu a radio. Mae posibilrwydd y bydd enwau a lluniau cystadleuwyr Eisteddfodau'r Urdd yn ymddangos yn gyhoeddus ar wefan yr Urdd (e.e. canlyniadau'r Eisteddfodau) ac ar blatfformau cyhoeddus eraill gan gynnwys ond heb gyfyngiad, papurau newydd, papurau bro, gwefannau eraill ac ar gyfryngau cymdeithasol ar gyfrifon yr Urdd ac eraill. Darlledir Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd yn fyw ar y teledu ac ar y radio a darlledir yn helaeth o'r Maes (gweler rheol 27). Trosglwyddir gan yr Urdd gwybodaeth am gystadleuwyr ymlaen at sefydliadau eraill, e.e. S4C, BBC. Cyfrifoldeb rhieni/gwarchodwyr/arweinyddion canghennau/athrawon/hyfforddwyr yw hysbysu'r Urdd o unrhyw achos dros beidio â datgelu gwybodaeth unrhyw aelod. Mae'r Urdd yn barod i gydymffurfio, cydweithio a hwyluso'r broses er mwyn sicrhau bod pob aelod o'r mudiad yn medru cystadlu yn Eisteddfodau'r Urdd yn unol â dymuniadau rhieni/gwarchodwyr.

32. Noder: Rheolau'r Eisteddfod – ar ôl cyhoeddi'r Rhestr Testunau, bydd unrhyw newidiadau pellach i'r rheolau ar ein gwefan www.urdd.cymru o dan Rheolau a Chanllawiau. Y rheolau hynny ar ein gwefan yw'r rheolau cyfredol. Os oes unrhyw wahaniaeth rhwng y Rhestr Testunau Cymraeg a'r un Saesneg, rhoddir blaenoriaeth i'r Gymraeg.

33. Maint llwyfan Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd yw oddeutu 10m x 8m. Gall faint llwyfannau yn yr Eisteddfodau Cylch a Rhanbarth fod yn llai a dylid addasu unrhyw berfformiad i'r gofod sydd ar gael.

34. Mae Urdd Gobaith Cymru yn disgwyl i gystadleuwyr, hyfforddwyr a chefnogwyr ymrwymo i ysbryd o chwarae teg yn holl weithgareddau'r Mudiad.

PWYSIG

Mae modd i rieni wirio cystadlaethau eu plant ar wefan yr Urdd gan dynnu sylw'r gangen/ysgol/Urdd o unrhyw broblem.

urdd.cymru/eisteddfod